دەستەی پاراستن و چاککردنی ژینگە

ژمارە:١٦٦٦ لە ٢٠٢٢/٩/٢٥

پشت بەست بە حوکمەکانی ماددەی (چل و پێنج) لە یاسای پاراستن و چاککردنی ژینگە لە هەرێمی کوردستان- عێراق ژمارە (٨)ی ساڵی ٢٠٠٨ و حوکمەکانی ماددەی (دەیەم) لە یاسای دەستەی پاراستن و چاککردنی ژینگە لە هەرێمی کوردستان-عێراق ژمارە (٣)ی ساڵی ٢٠١٠ بڕیارماندا بە دەرکردنی ئەم ڕێنماییەی خوارەوە:

ڕێنمایی ژمارە (٤)ی ساڵی ٢٠٢٢

ڕێنمایی پاراستنی چینی ئۆزۆن لەو ماددە گازییانەی کاریگەرییان لەسەری هەیە

ماددە (١):

مەبەست لەم دەربڕین و زاراوانەی خوارەوە ئەو واتاو پێناسانەیە کە لە بەرامبەریاندا ڕوون کراونەتەوە بۆ مەبەستەکانی ئەم ڕێنماییە:

یەکەم: هەرێم: هەرێمی کوردستان - عێراق.

دووەم: دەستە: دەستەی پاراستن و چاککردنی ژینگە لە هەرێم.

سێیەم: سەرۆك: سەرۆکی دەستەی پاراستن و چاککردنی ژینگە لە هەرێم.

چوارەم: چینی ئۆزۆن: یەکێکە لە چینەکانی بەرگە هەوا، کە دەکەوێتە چینی ستراتۆسفیرو، چڕییەکی بەرز لە گەردیلەکانی گازی ئۆزۆن لەخۆ دەگرێت و، کاری پاراستنی زەوییە لە تیشکی سەروو بنەوشەیی زیانبەخش و، پێکهاتە گەردیلەییەکەشی بریتییە لە (٠٣).

پێنجەم: ڕێککەوتننامە: بریتییە لە ڕێککەوتننامەی ڤییەنا بۆ پاراستنی چینی ئۆزۆن ساڵی ١٩٨٥.

شەشەم: پرۆتۆکۆل: بریتییە لە پەیماننامەیەکی نێودەوڵەتی کە لەساڵی ١٩٨٧ لە شاری مۆنتریال لە کەنەدا پەسەندکرا بەئامانجی پاراستنی چینی ئۆزۆن لەڕێگەی لە ناوبردنی پلە بە پلە لە بەرهەمهێنانی ژمارەیەك لەو ماددانەی کە هۆکارن لە کەمکردنەوەی چینی ئۆزۆن.

حەوتەم: ماددە کەمکەرەوەکانی چینی ئۆزۆن: ئەو ماددانەن کە بە جێگیرییە کیمیاوییەکانیان دەناسرێنەوە لە چینی بەرگە هەوای نزیك لە ڕووی زەوی و، گەردیلەیەك یان زیاتری لەکلۆر یان برۆم یان هەردووکیانی لەخۆ گرتووەو، دەست دەکات بە چەند کارلێکردنێکی زنجیرەیی لە چینی ستراتۆسفیری هەوایی و، دەبێتە هۆی کەمکردنەوەی چینی ئۆزۆن.

هەشتەم: سەنتەری نیشتمانی ئۆزۆن: ئەو سەنتەرەی نێو یەکەری وەزارەتی ژینگەی حکومەتی فیدڕاڵییە کە ئەرکی جێبەجێکردن و بەدواداچوونە بۆ برگەو و پابەندییەکانی نێو ڕێککەوتننامەی ڤییەناو پرۆتۆکۆلی مۆنتریال لە عێراقدا.

نۆیەم: لیژنە ی چاودێریی و کۆنترۆڵکردنی ماددە کەمکەرەوەکانی چینی ئۆزۆن: مەبەست لێی ئەو لیژنە پێکهێنراوەیە لە هەرێم کە وەزارەت و لایەنە پەیوەندیدارەکان ئەندامن تێیدا بۆ دیارکردنی مەرج و دیسپلینی مامەڵەکردن لەگەڵ ماددە کەمکەرەوەکانی چینی ئۆزۆن، بۆ جێبەجێکردنی بڕگەکانی پرۆتۆکۆلی مۆنتریال بەهەماهەنگی و هاوکاریی لەگەڵ سەنتەری نیشتمانی بۆ ئۆزۆن.

دەیەم: سەنتەری ریسایکلینگ: مەبەست لێی ئەو سەنتەرە ئامادەکراوەیە بۆ ریسایکلینی ئەو ماددانەی کە ملکەچ بەپشکنینن و پێشتر بەکارهێنراون، ئەمەش بەمەبەستی پاککردنەوەیان لەو خڵتەو ماددە ناپەسەندانەی کە تێیاندان، شوێنی ئەم سەنتەرەش دەکەوێتە کۆلێژی تەکنیکی ئەندازیاریی لەپارێزگای هەولێر.

یازدەم: ماددە دووبارە بەکارهێنراوەکان: مەبەست لێی ئەو ماددانەن کە پێویستە چاودێریکراوبن، پێشتر بەکارهاتوون و، دواتریش پاکراونەتەوە لەو خڵتەو ماددە ناپەسەندانەی کەتێیاندا بوونە.

دوازدەم: ماددە چاودێریکراوەکان: مەبەست لێی ماددە کەمکەرەوەکانی چینی ئۆزۆنە کە خراونەتە پاشکۆکانی پرۆتۆکۆلی مۆنتریال و هەموارکردنەوەکانی.

سێزدەم: ئامێرو کەل وپەل و بەرهەمە چاودێریکراوەکان: مەبەست لێیان ئەو ئامێرو کەل و پەل و بەرهەمانەن کە ماددە کەمکەرەوەکانی چینی ئۆزۆنیان تێدایە، یان لە کارکردنیاندا ئەو ماددانە بەکار دەهێنن.

چواردەم: جێگرەوەکانی ماددە کەمکەرەوەکان: مەبەست لێیان ئەو ماددانەن کە وەك جێگرەوە بەکاردەهێنرێن لە بڕی ماددە چاودێرییکراوەکان، ئەم ماددانەش بەوە دەناسرێنەوە کە کاریگەری و زیانبەخشیان لەسەر چینی ئۆزۆن نییە، یان زۆر کەمەو، کاریگەریشیان کەمە لەسەر گەرمداهێنانی زەوی.

پازدەم: ئەگەری نەمانی ئۆزۆن: بریتییە لەو خەمڵاندنە پشتبەستووە بە زانیارییەکانی ئێستا بۆ کاریگەری لەسەر چینی ئۆزۆن کە ماوە نا ماوەیەك پێداچوونەوەو پوختکردنەوەی بۆ دەکرێت.

شازدەم: رێگەپێدان: بەڵگەنامەیەکە دەستە دەیدات پێش دەستپێکردن بە ئەنجامدانی هەر چالاکییەك کە کاریگەرییەکی ژینگەیی هەیە لەوەی پەیوەستە بەماددە کەمکەرەوەکانی چینی ئۆزۆنەوە کە چاودێرییان لەسەر پێویست کراوە، دوای دڵنیابوون لە هەبوونی ئەو مەرجانەی کە لیژنەی چاودێری و کۆنترۆڵکردنی ماددە کەمکەرەوەکانی چینی ئۆزۆن دیاریان دەکات.

حەڤدەم: مۆڵەتدان: بەڵگەنامەیەکە دەستە دەیدات بۆ ئەنجامدانی هەر چالاکییەکی ژینگەیی پەیوەست بەماددە کەمکەرەوەکانی چینی ئۆزۆنەوە کە چاودێرییان لەسەر پێویست کراوە.

هەژدەم: پشکەکانی هاوردەکردن: بریتییە لە سنووردارکردنی ساڵانە بۆ بڕی دیاریکراو لەهەر ماددەیەك لەو ماددانەی کە چاودێرییان لەسەر پێویست کراوە بۆ هەر هاوردەکارێکی تۆمارکراو لای دەستە، دەستەش ساڵانە ئەو بڕانە دیار دەکات بەپێی ئەو زانیارییانەی کە بەردەستن لە لای لە بارەی قەبارەی چالاکی هاوردەکارەوە.

ماددە (٢): ئامانجەکانی ئەم رێنماییە بریتین لە:

١- لەناوبردنی پلە بە پلە هەتا کاتی دەستبەرداربوونی تەواو لە گشت ماددە کەمکەرەوەکانی چینی ئۆزۆن و، دابینکردنی جێگرەوە بێ زیانەکانیش بە پێی حوکمەکانی پرۆتۆکۆلی مۆنتریال و ئەو هەموارکردن و پوختکردنەوانەی کە لەسەری دەکرێت.

٢- ڕێکخستنی هاوردەکردن و هەناردەکردن، گواستنەوەو کۆگاکردن، دەستاوەدەستکردن و بەکارهێنانی ماددە کەمکەرەوەکانی چینی ئۆزۆن کە چاودێرییان لەسەر پێویست کراوە.

٣-دیارکردن و جێبەجێکردنی پلان و بەرنامەکانی دەستە کە هەوڵ دەدات بۆ شیاندنی ئەو کەرتانەی کە لەکارەکانیاندا ئەو ماددانە بەکار دەهێنن کە چاودێرییان لەسەر پێویست کراوەو، پابەندکردنیان بەهەڵس و کەوتی ڕاست و دروست لە پرۆسەی دووبارە بەکارهێنانەوەو چوون بەرەو جێگرەوە شیاوەکان.

٤-شیاندنی کادرو لایەنە پەیوەندیدارەکان لەسەر چاوخستنە سەر ئەو ماددانەی کە چاودێرییان لەسەر پێویست کراوە، هەروەها قەدەغەکردنی بازرگانیکردنی ناڕەوا بەو ماددانەوە.

٥-گۆڕینەوەی زانیاری و داتا لەنێوان دەستەو وەزارەتی ژینگەی حکومەتی فیدرالی/ سەنتەری نیشتمانی ئۆزۆن.

ماددە (٣):

لەسەر گشت ئەو دامودەزگاو دامەزراوانەی کە ئارەزوومەندن لە هاوردەکردن یان هەناردەکردنی ماددە کەمکەرەوەکانی چینی ئۆزۆن و، ئەو ئامێرو کەل وپەل و بەرهەمانەش کە ماددە کەمکەرەوەکانی چینی ئۆزۆنیان تێدایەو چاودێرییان لەسەر دانراوە، پێویستە خۆیان تۆمار بکەن لای دەستە بۆ بەدەستهێنانی ڕێگەپێدانە داواکراوەکان.

ماددە (٤):

سەرۆکی دەستە مافی هەیە ئەو ڕێ و شوێن و ڕێکارە پێویستانە بگرێتەبەر بۆ پاراستنی چینی ئۆزۆن، لە ڕێگەی قەدەغەکردنی ئەو چالاکی و پرۆژانەی کە کار لە چینی ئۆزۆن دەکەن، ئەوەش بەپێی پێداویستییەکانی ڕێککەوتننامەی ڤیەناو پرۆتۆکۆلی مۆنتریال.

ماددە (٥):

کاری لیژنە ی چاودێری و کۆنترۆڵکردنی ماددە کەمکەرەوەکانی چینی ئۆزۆن لە هەرێم:

یەکەم: پێکهێنانی لیژنە یەك کەپێی دەگوترێت (لیژنە ی چاودێریی و کۆنترۆڵکردنی ماددە کەمکەرەوەکانی چینی ئۆزۆن) لە دەستە.

لیژنە پێکدێت لە نوێنەرانی وەزارەت و فەرمانگە پەیوەندیدارەکان لەهەرێم، بەو مەرجەی ساڵانە نوێ بکرێتەوە بەپێی داخوازیی و پێداویستییەکانی کار بەم شێوەیە:

أ - نوێنەرێك لە دەستە (شارەزایی لەبوارەکەدا هەبێت) ... سەرۆکی لیژنە

ب - نوێنەرێك لەوەزارەتی ناوخۆ .... ئەندام.

ج- نوێنەرێك لەوەزارەتی پیشەسازیی و بازرگانی .... ئەندام.

د- نوێنەرێك لەوەزارەتی دارایی/ بەڕێوەبەرایەتی گشتی گومرگ ....ئەندام.

هـ- نوێنەرێك لە بەڕێوەبەرایەتی گشتی پێوانەسازی و کۆنترۆڵی جۆری .... ئەندام.

دووەم: لیژنە هەر چوار مانگ جارێك کۆ دەبێتەوە یان لەهەر کاتێکدا کە پێویست بکات.

سێیەم: لیژنە ئەو مەرجانە دیار دەكات كە پێویستن بۆ دەستخستنی مۆڵەتپێدان لەبارەی هاوردەكردن و هەناردەكردنی ئەو ئامێرو كەل و پەلانەی كە مادده كەمكەرەوەكانی چینی ئۆزۆنیان تێدایەو، ئەو بەرهەمانەش كە پێویستە چاودێری بكرێن.

چوارەم: دیاركردنی مەرجە پێویستەكان بۆ ڕێگەپێدان بەو دەزگایانەی كە تایبەتن بە دروستكردن یان بەكارهێنانی كەرەستەو كەل وپەل و ئەو بەرهەمانەی كە پێویستە بەبەردەوامی چاودێری بكرێن.

پێنجەم: هەماهەنگی و هاوكاری لەگەڵ بەڕێوەبەرایەتی گشتی گومرگ و دەروازە سنوورییەكان كە لە ڕێگەیانەوە هاوردەكردن و هەناردەكردنی ئەو ئامێرو كەل و پەل و بەرهەمانە دەكرێن كە پێویستە لەژێر چاودێریدابن، بۆ ئامادەكردنی ڕاپۆرتی خولی لەبارەیانەوە، هەروەها لەبارەی هاتنەژوورەوەو چوونەدەرەوەی ئەو كەرەستەو ئامێرو كەل و پەلانەی كە بەشێوەی ترانزێت بە دەروازە سنوورییەكاندا تێپەڕ دەبن و، پێویستیشە ئەو ڕاپۆرتانە بۆ دەستە بنێردرێن.

شەشەم: هەماهەنگی و هاوكاری لەگەڵ وەزارەتی ژینگەی حكومەتی فیدرالی / سەنتەری نیشتمانی ئۆزۆن، بۆ بەدواداچوونی جێبەجێكردنی برگەكانی ڕێككەوتننامەی ڤییەناو پرۆتۆكۆلی مۆنتریال و هەمواركردنەوەكانی لەبارەی مادده كەمكەرەوەكانی چینی ئۆزۆنەوە.

حەوتەم: كۆكردنەوەی زانیاریی پەیوەست بە بە كارهێنانەكانی مادده كەمكەرەوەكانی چینی ئۆزۆن لە كەرتە جیاجیاكانداو، ساڵانە تازەكردنەوەی زانیارییەكانیش بە مەبەستی جێبەجێكردنی برگەو پابەندییەكانی ئەم ڕێنماییانە.

مادده (٦):كارەكانی دەستە:

یەكەم: دەستە هەڵدەستێت بە جێبەجێكردنی ئەو ماددەو بەندو برگانەی كە لە ڕێككەوتننامە نێودەوڵەتی و هەرێمایەتییەكاندا هاتووە لەبارەی مادده كەمكەرەوەكانی چینی ئۆزۆن كە لەژێر چاودێریدان و، عێراقیش لەو ڕێككەوتننامانەدا بووەتە ئەندام.

دووەم: ئامادەكردن و چاودێریكردنی جێبەجێكردنی پلان و ڕێكارەكانی لە ناوبردنی پلە بە پلە لەو كەرەستەو كەل وپەل و ئەو بەرهەمانەی كە پێویستە بە بەردەوامی چاودێری بكرێن و، دانانی كەرەستەو تەكنۆلۆژیا و ئامرازی جێگرەوە (تەكنەلۆژیای نوێ) لەجێگەیان بەجۆرێك كە بگونجێت لەگەڵ پابەندبوونەكانی هەرێم و، بەپێی حوكمەكانی پرۆتۆكۆلی مۆنتریال و هەمواركردنەوەكانیشی بن، ئەوەش بە ئامانجی گەیشتن بە دەستبەرداربوونی تەواوەتی لەو ماددانە.

سێیەم: ئامادەكردنی تۆمارێك لەدەستە كە زانیاری تەواو لەخۆ بگرێت لەبارەی هاوردەكاران و هەناردەكارانی هەرێمەوە.

چوارەم: بەخشینی ڕێگەپێدانی كارپێكراو بۆ ماوەی یەك ساڵ لە ڕێكەوتی دەرچوونییەوە، ساڵانەش شیاوی نوێكردنەوە بێت، بەپێی ئەو ڕێكارو مەرجانەی كە لیژنە ی چاودێری و كۆنترۆڵكردنی مادده كەمكەرەوەكانی چینی ئۆزۆن دیاریان دەكات.

پێنجەم: بە پشتبەستن بەو زانیارییانەی کە لە لای دەستە بەردەستن لەبارەی داواکارییەکان بۆ هاوردەکردن، دەستە خشتەیەکی ساڵانە ئامادە دەکات بۆ هەر هاوردەکارێك بەبڕو پشکە ڕێگەپێدراوەکان بۆ هاوردەکردنی ئەو ماددانەی کە لەژێر چاودێریدان، ئەمەش وەك پابەندبوون بەخشتەی کات و کەمکردنەوە دیارکراوەکان بەپێی پرۆتۆکۆلی مۆنتریال:

- دیارکردنی هێڵی بنەرەتی لە ساڵی ٢٠٠٩ تاکو ساڵی ٢٠١٠.
- دەستکردن بە ڕاگرتنی بەکاربردن بەپێی هێڵی بنەرەتی لە ساڵی ٢٠١٣.
- دابەزاندن بەڕێژەی ١٣.٨% لە ساڵی ٢٠١٥ .
- دابەزاندن بەڕێژەی ٣٨.٨% لە ساڵی ٢٠٢٠ .
- دابەزاندن بەڕێژەی ٦٧.٥% لە ساڵی ٢٠٢٥ .
- دابەزاندن بەڕێژەی ٩٧.٥% لەساڵی ٢٠٣٠ .

ئەوەی ماوە بەڕێژەی ٢.٥% لەکاری چاککردنەوەدا بەکاردێت هەتا ساڵی ٢٠٤٠ .

شەشەم: ئەو هاوردەکاران و هەناردەکارانەی کە لە لایەن دەستەوە ڕێگەپێدانیان پێبەخشراوە، لە سەرەتای مانگی تشرینی دووەم (نۆڤەمبەر)ی هەموو ساڵێك ئاگادار دەکرێنەوە لەو بڕو پشکەی کە بۆیان هەیە لە ساڵی دواتردا هاوردە یان هەناردەی بکەن.

حەوتەم: قبوڵکردنی داواکارییە نوێیەکان بۆ تۆمارکردنی بەخشینی ڕێگەپێدان بە هاوردەکردن یان هەناردەکردنی مادده کەمکەرەوەکانی چینی ئۆزۆن کە لەژێر چاودێریدان، پاش تەواوکردنی ڕێکارەکانی ئاگادارکردنەوە بۆ هاوردەکاران و هەناردەکاران لەلایەن دەستەوە بۆ پابەندکردنیان بەو پشکانەی کەبڕیاریان لەسەر دەدرێت بەپێی پرۆتۆکۆلی مۆنتریال.

هەشتەم: ئامادەکردن و چاودێریکردنی جێبەجێکردنی پلانەکانی شیاندنی ئەو کەرتانەی کە لەکارەکانیاندا پشت بەو ماددانە دەبەستن کە لەژێر چاودێریدان و، پێشکەشکردنی پاڵپشتی و پشتگیرییەك کە لە تواناداپە بۆ پابەندبوون بە هەڵس و کەوتی ڕاست و دروست لە پرۆسەکانی چاککردنەوەو نوێکردنەوەو وەرچەرخان بەرەو جێگرەوە گونجاوەکان.

نۆیەم: ئامادەکردنی ڕاپۆرتی تەکنیکی لە بارەی مادده کەمکەرەوەکانی چینی ئۆزۆن لە هەرێمداو، بڵاوکردنەوەیان بەو شێوەیەی کە دەستە دیاری دەکات.

دەیەم: ڕێکخستنی چالاکی هۆشیاری ژینگەیی لەبارەی ئەو کەرەستەو ئامێرو کەل و پەل و ئەو بەرهەمانەی کە پێویستە بە بەردەوامی لەژێر چاودێریدابن.

مادده (٧): دیارکردنی مەرج و میکانیزمەکانی دەستخستنی ڕێگەپێدان و مۆڵەت وەرگرتن لە دەستە:

یەکەم: مەرجە گشتییەکان:

أ- دەستە دەڕوانێتە داواکارییەکان بۆ دەستخستنی ڕێگەپێدان و مۆڵەت وەرگرتن لەماوەی (٣٠) سی ڕۆژدا لە ڕێکەوتی تۆمارکردنی هەر داواکارییەك کە تەواوی زانیارییە داواکراوەکانی تێدا بێت، بۆ دەستەش هەیە کاتەکە بۆ ماوەی (١٠) دە ڕۆژی دیکە درێژ بکاتەوە.

ب- دەستە بڕیاری خۆی دەدات لەبارەی داوای ڕێگەپێدان یان مۆڵەت وەرگرتن دوای وەرگرتنی ئەو کرێ و رسوماتە داراییەی کە دەستەو لایەنی پەیوەندیدار دیاری دەکات.

ج- ڕێگەپێدان یان مۆڵەتەکە دەردەچێت و ماوەی کارپێکردن و هەر مەرجێك لەخۆ دەگرێت کە دەستە دایاندەنێت.

دووەم: لەسەر هەر داواکارێکی ڕێگەپێدان بۆ هاوردەکردن یان هەناردەکردن یان دووبارە هەناردەکردنەوە یان بەکارهێنانی ئەو کەرەستەو ئامێرو کەل وپەل و ئەو بەرهەمانەی کە پێویستە بە بەردەوامی لەژێر چاودێریدابن، یان ئەو ماددانەی کەدووبارە دروست دەکرێنەوە، پێویستە داواکار داوایەك ئاراستەی دەستە بکات بەپێی ئەو فۆرمەی کە لە پاشکۆی ژمارە (١) لەم ڕێنماییەدا دانراوەو، دەبێ ئەم بەڵگەنامانەی خوارەوەی لەگەڵ هاوپێچ بکرێن:

أ - لیستی رەسەنی کڕین کە لە وڵاتی دروستکاردا پشتڕاست کرابێتەوە.

ب - بڕوانامەی رەسەن و پشتڕاستکراوەی شوێنی دروستکردن.

ج- بەڵگەنامە یان پسولەی رەسەنی ناردن.

د- داتا گومرگییەکانی بارەکە (مانیڤێست).

هـ- ڕێبەری تەکنیکی ئامێر یان کەل وپەلی هاوردەکراو.

و - ڕەزامەندی هەناردەکردن لەو وڵاتەی کە لێوەی هاوردە دەکرێت.

ح - ڕەزامەندی هاوردەکردن لەو وڵاتەی کە بۆی هەنارده دەکرێت (لەحاڵەتی هەناردەکردن یان دووبارە هەناردەکردنەوە).

سێیەم: داواکار بۆ ڕێگەپێدان بە گواستنەوە لە ڕێگەی تێپەڕاندنی باری هەر ماددەیەك یان ئامێرێك یان کەل و پەلێك یان ئەو بەرهەمانەی کە پێویستە لەژێر چاودێریدابن، لە ڕێگەی هەر دەروازەیەکی هەرێمەوە (وشکانی یان ئاسمانی)، پێویستە داوایەك پێشکەش بەدەستە بکات بەپێی ئەو فۆڕمەی کە لەپاشکۆی ژمارە (٢)ی ئەم ڕێنماییە دانراوەو، دەبێ ئەم بەڵگەنامانەی خوارەوەی لەگەڵ هاوپێچ بکرێن:

أ - ڕوونکردنەوەیەك بۆ جۆری ماددە گواستراوەکان و بڕەکانیان.

ب - بڕوانامەی رەسەن و پشتڕاستکراوەی شوێنی دروستکردن.

ج - ڕێگەپێدانی هاوردەکردن لە لایەن ئەو وڵاتەی کە لێی هاوردەکراوە.

چوارەم: پێویستە داوایەك بەجیا پێشکەش بکرێت بۆ هەر ماددەیەك یان ئامێرێك یان کەل و پەلێك یان بەرهەمێك، لەسەر داواکاری ڕێگەپێدانەکەش پێویستە ئەو هاوپێچانە دەست بخات کە بەپێی ڕێنماییەکان پێویستن و، جگە لەهەر بەڵگەنامەیەکی دیکە کە دەستە داوای بکات.

ماددە (٨):

پشکنین و چاودێری بۆ سەر سەرپێچیکارانی ئەم ڕێنماییە و گرتن یان بەندکردنیان لە ڕێی دادگاوە، ئەویش بە هەماهەنگی لەگەڵ وەزارەتی ناوخۆ لەکاتی پێویستدا لەبارەی ئەو کارانەی پەیوەستن بە کۆنترۆڵکردنی سەرپێچیکارانەوە.

مادده (٩):میکانیزمەکانی دابەشکردنی زیادەی (بەش) پشکەکانی هاوردەکردن:

یەکەم: هاوردەکارو هەناردەکاری ماددەکانی کەمکەرەوەی چینی ئۆزۆن کە لەژێر چاودێریدان، پابەند دەبن بە ئاگادارکردنەوەی دەستە لە حاڵەتی وەستانی تەواوەتی یان نیمچە وەستانی کارەکانیان لەماوەی(٣٠)سی ڕۆژ لە ڕۆژی وەستانەکەدا، دەستەش مافی هەیە ئەو بەشەی ئەوان کە هێشتا هاوردە نەکراوە، دابەش بکات بەسەر ئەو هاوردەکارانەی دیکە کە تۆمارکراون لای دەستە.

دووەم: لە ڕێکەوتی وەستانییەوە، هاوردەکار بۆی نییە مامەڵە بەو (بەشەوە) پشکەوە بکات کە بۆی تەرخان کراوە، کە هێشتا هاوردە نەکراوە.

سێیەم: لەسەر لیژنە یە هاوردەکاران لەم دابەشکردنە ئاگادار بکاتەوە لە ماوەیەکدا کەمتر نەبێت لە (١٥) پازدە ڕۆژ لە دوای ڕێکەوتی دابەشکردنەکەوە.

مادده (١٠):

کۆنترۆڵکردنی کەرەستەو ئامێرو ئەو بەرهەمانەی کەپێویستە لەژێر چاودێریدابن، لە ڕێگەی دەرچوواندنی لیستێك بەو ماددانەوە لە لایەن دەستەوەو بەهەماهەنگی و هاوکاری لەگەڵ سەنتەری نیشتمانی ئۆزۆن، بەو شێوازەی کە دەگونجێت لەگەڵ پابەندییەکانی هەرێم لەبارەی پرۆتۆکۆلی مۆنتریالەوە.

مادده (١١):

أ - هاوردەکردنی بەکارهێنراو لە ئامێرو کەل وپەل و ئەو بەرهەمانەی کە پێویستە لەژێر چاودێریدابن قەدەغەیە.

ب- هاوردەکردنی ئەو ئامێرو کەل و پەلە نوێیانەو، ئەو بەرهەمانەی کە پێویستە لەژێر چاودێریدابن قەدەغەیە، جگە لەوانەی بە ڕەزامەندی دەستە دەبێت.

ئەو بەرهەمانەش کە ماددەی دیارکراوی ئەوتۆی تێدایە کە دەبێت لەژێر چاودێریدابن ئەمانەن:

١- یەکەی ساردکەرەوەی هەوای ئۆتۆمبێلەکان.

٢- یەکەو ئامێری ساردکەرەوەو خۆشکەرەوەی هەواو گەرمکەرەوەی ماڵان و بازرگانی (ناوەندی) کەبریتین لە سەلاجەو موجەمیدەو ساردکەرەوەی ئاوو ئامێری بەفر دروستکردن.

٣-ئەو بەرهەمهێنراوانەی کە دژی داخوران و ژەنگ بەکار دەهێنرێن و، بەرهەمەکانی ئێرسۆل، جگە لە (بەخاخ)ی پزیشکی.

٤-کەل و پەلە گواستراوەکانی ئاگرکوژێنەوە.

٥- پانێڵەکانی دابڕین و داپۆشەری بۆڕییەکان (پانێڵی ئەسبێست: سەندویچ پانێڵ).

مادده (١٢):

باری هاوردەکراو یان تێپەڕبوو (ترانزێت) کە بەشێوەی نایاسایی هاتوون، هاوردەکار پابەند دەکات لەسەر حسابی خۆی بارەکە بگێڕێتەوە بۆ ئەو وڵاتەی کە لێی هاوردە کردووە، ئەوەش لە حاڵەتەکانی هاوردەکردن بەبێ ڕێگەپێدانی پێشوەخت یان بەهۆی لە یەکنەچوونی بارەکە لەگەڵ داتای ڕێگەپێدانەکە، یان بارەکە زیاد لە پشکی ڕێگەپێدراو بێت، یان زانیاری ناڕاست پێشکەش کرابێت.

مادده (١٣):

لیژنەی چاودێری و کۆنترۆڵکردنی مادده کەمکەرەوەکانی چینی ئۆزۆن هەڵدەستێ بەدیارکردن و دانانی مەرج و پێوەرە پێویستەکان بۆ ڕێگرتن لە ئازادکردنی ئەو ماددانەی کە دەبێت چاودێریکراوبن بۆ نێو هەوا، هەروەها هەڵدەستێت بە ڕێگەپێدان بەکۆمپانیاو وەرشەو کاری تاکێکیش ئەگەر کار بکات لەکەرتی ساردکرنەوەدا، ئەویش بەپێی مەرج و پێوەرە پەسەندکراوەکان دەبێت.

مادده (١٤):

ڕێگە نادرێت بە هاوردەکردن یان هەناردەکردن یان هەناردەکردنەوەی مادده کەمکەرەوەکانی چینی ئۆزۆن کە لە ژێر چاودێریدان، لەگەڵ ئەو وڵاتانەی کە ئەندام نین لەپرۆتۆکۆلی مۆنتریال.

مادده (١٥):

لە ناوبردنی مادده کەمکەرەوەکانی چینی ئۆزۆن یان ئەو ئامێرو کەل وپەل و بەرهەمانە کە ئەو ماددانەیان تێدایە قەدەغەیە، مەگەر ڕێگەپێدانی پێشوەختەی لە دەستەوە بەدەست هێنابێت. هەروەها لە حاڵەتی لە ناوبردنی ئەو ماددانەش کە لە ڕێگەی سنوورەکانەوە ئەنجام دەدرێن، ئەوا پێویستە ڕێکارەکانی ڕێککەوتننامەی بازل لەبەرچاو بگیرێن لەبارەی گواستنەوەی پاشماوە مەترسیدارەکان ودەستبەرداربوون لێیان لەنێو سنوورەکانەوە.

مادده (١٦):

پێویستە دەستە ساڵانە زانیاری و داتا بداتە ئەنجومەنی وەزیرانی هەرێم لەبارەی جێبەجێکردنی ئەو ماددانەی کە لە ماددەی پازدەم ئاماژەیان پێکراوە، هەروەها پێویستە زانیاریش لەبارەی ئەو ماددەو ئامێرو کەل و پەل و ئەو بەرهەمانەش کە دەبێت لەژێر چاودێریدابن بداتە ئەنجومەنی وەزیران، بەمەبەستی گشتاندنیان بۆ لایەنی پەیوەندیدار.

مادده (١٧):

ئەو کۆمپانیاو لایەنە هاوردەکارانەی کە لەهەرێمدا ئەو ماددانە هاوردە دەکەن کە دەبێت لەژێر چاودێریدابن، پێویستە پابەندبن بە پێشکەشکردنی ڕاپۆرتی پشکنینی وەرزی (کشف) بۆ دەستە لەبارەی بڕی فرۆشراو یان بەکارهێنراو لەو ماددانەی کە دەبێت لەژێر چاودێریدابن، هەروەها لەگەڵ ناوی ئەو لایەنانەش کە دەیانکڕێت یاخود لێیان کڕدراوە، ئەمەش بەپێی بەڵگەنامەی سەلمێنەر لەسەر ڕاستی ئەو زانیارییانە دەبێت.

مادده (١٨):

پێویستە گشت ئەو کۆمپانیاو دامەزراوانەی کە لە بواری مادده کەمکەرەوەکانی چینی ئۆزۆن لەهەرێمدا کار دەکەن، پابەندی ماددەو بڕگەکانی ئەم ڕێنماییەبن.

مادده (١٩):

سەرپێچیکارانی ئەم ڕێنماییە بە پێی یاساو ڕێنماییە بەرکارەکان سزای یاساییان بەسەردا دەسەپێندرێت.

مادده (٢٠):

ئەم ڕێنماییە دوای(٩٠) ڕۆژ لە بڵاوکردنەوەی لە ڕۆژنامەی فەرمی (وەقایعی کوردستان) کاری پێدەکرێت.

ئەندازیار/عبدالرحمن صديق
سەرۆکی دەستە